

Dr. K. Hinterlechner: O nekaterih tujih hribinah iz refelinovega tefrita kunčtiške gore pri Pardubicah na Češkem. Separatni odtisk iz »Věstnika kral. češke družbe znanosti v Pragi« 1902. Založništvo »Královské České Společnosti náuk«. V komisiji pri Fr. Řivnaču. Str. 10.

Ti dve znanstveni razpravi iz geologije je napisal naš rojak, g. prof. kandidat dr. Hinterlechner. Ocenno prepuščamo strokovnjakom. Tukaj naglašamo in zabeležujemo samo zanimivo dejstvo, da je češka akademija sprejela tudi ti dve **slovenski** razpravi našega rojaka. To dokazuje veliko ljubezen Čehov do nas Slovencev, to priča, da stoji češka akademija na slovanskem stališču. Mi Slovenci, ki nimamo ne gimnazij, ne univerze, ne akademije, moramo biti hvaležni svojim bratom, da sprejemajo znanstvene spise naših rojakov pod svojo gostoljubno streho. Da bi sprejela dunajska »Akademie der Wissenschaften« slovensko pisane razprave, to bi bilo naivno misliti, in vendar bi jih pravzaprav morala sprejemati, ker ni ustanovljena samo za Nemce in ker je ne plačujejo samo Nemci. Poleg češke akademije bi menda samo še zagreška in belgrajska akademija sprejemali slovenske razprave.

Vsakega Slovenca, ki piše strogo znanstvene razprave, moramo občudovati in zato občudujemo tudi g. Hinterlechnerja. A.

Trstenik. Prispevek k zgodovini župnij v ljubljanski škofiji. Spisal dr. Fr. Pernè. V Ljubljani 1903. Založil pisatelj.

Tam pod strmim Storžičem, ki ga je tako rad opeval Kračmanov Matija Valjavec, leži ob holmcu, ki ga diči prijazna cerkvena, lična vas Trstenik. Tujec zaide redkokdaj v ta kraj; pač pelje tu mimo steza tja prek gora na Koroško, ali kdo bi ubral to skrito pot, ko sta tako blizu Ljubelj in Kokra! In vendar je ime Trstenik znano širom naše domovine: »oče slovenskega naroda«, dr. Janez Bleiweis, si je izbral za viteški pridevek ime po bivališču svojih očetov (»Trsteniški«), kajti pri »Frjancu« na Trsteniku so imeli njegovi predniki — ljudstvo je izgovarjalo njih ime »Plajbes« — svoj dom. — Drug in v drugem zmislu glasovit mož pa je umrl na Trsteniku; l. 1855. je namreč tu izdahnul kot 94letni starček svojo skesano dušo — rokovnjaški poglavar Veliki Groga. — Med drugim so tudi taki podatki vestno zbrani ter vdelani v snov, ki je v ožjem pomenu vsebina te v prikupljivem jeziku pisane knjižice.

Dr. Jos. Tomišek.

»Knjižnica za mladino«, urejuje Engelbert Gangl. Knjiga 27. in 28. — julij 1902. Vseletna naročnina K 3-20.

Ta dvojnata knjiga ima sledečo pripovedno vsebino: Ivo Trošt: »Dobrota in hvaležnost«, F. O. Rebrčan: »Blago srce«, Juraj Pangrac: »Čopke ni«, Andrej Rape: »Ukane Matjaževega Groge«, Tone iz Gošče: Bodí pošten« in Ivan Stukelj: »Hud ,štrbunk'!« Založništvo (Goriška tiskarna A. Gabršček v Gorici) naznanja, da ne more letos radi nedostatne podpore od strani občinstva izdati nobene knjige več. Naravnost žalostilno je, da se za tako podjetje v celi Sloveniji ni dobilo več nego 424 naročnikov!

Mali vitez (Pan Volodijeovski). Tvrdba Kleinmayr & Bamberg je razposlala 9. in 10. sešitek slovenskega prevoda tega Sienkiewiczovega romana.

Zabavna knjižnica Matice Hrvatske. Tugomir Alaupović. Probrane pjesme. (Od 1891—1901.) Ciena 1 K. U Zagrebu. Naklada »Matice Hrvatske«. 1902. m. 8°. 161. str. Hrvatska Matica se trudi zadovoljiti najrazličnejšim potrebam in zato podaje svojim naročnikom vsako leto književne darove iz vseh

strok lepe književnosti. Med poezijami izdala je letos pesme mladega bosenskega pesnika Alaupovića, ki je, ako se ne motim, profesor v sarajevski gimnaziji. On pripada starejši pesniški šoli, ki speva v mehkužnem slogu vsakdanje predmete ljubavi do žene, dece, domovine, čednosti, kreposti, prijateljstva. Kakih originalnih predmetov iščeš zastonj in vendar bi baš življenje njegovih rojakov v Bosni podajalo mnogo gradiva za pesniško obdelovanje. Le redko se dotika bratskega razkola, ki deli po veri prebivalce Bosne in takrat skuša prikrivati rane in priporočati pozabljenje starih razmeric. Ljubezenske pesmi so vse mirnega značaja, tu ni nikakršnega izraza živejše strasti, vse teče nekako osladno tužno. Tudi pesniške slike in metafore, sicer bogato upotrebijane, se dosita često ponavljajo: »tajni duh, tajne uspomene, cvijeće, srebro, zlato« itd. — Nikjer ne opaziš krepkejših akcentov; neka seta leži nad vsemi pesmimi; toži o hudi sreči, a kaj se mu je zgodilo, nihče ne more iz pesmi posneti. Ako nas ne zanima vsebina pesmi, moramo pohvaliti tečnost jezika in šarenost dikcije.

R. Perušek.

Ivo Vojnović. Dubrovačka trilogija. U Zagrebu. Naklada »Matica Hrvatske«. 1902. m. 8°. str. 158. — Ivo Vojnović, sam član dubrovniškega plemstva, slika nam v prvem delu, »Allons enfants« imenovanem, propast Dubrovnika, ki je bila tedaj gnila država, podorana z onimi idejami, katere je razširjevala francoska revolucija. Na čelu vlade je stal knez s senatom, ki je bil sestavljen iz članov najukočenejše aristokratije; ljudstvo si je želelo svobode ter je mislilo, da mu jo prineso francoski bataljoni maršala Marmonta. Senat je sklenil, da se prepusti v mesto francoska vojska. Zastonj se je trudil Orsat Veliki, da se ukine ta sklep senatov, nego da se očuva stara plemenitaška republika; časa je bilo še dosti, da se mesto ubrani navalu francoskemu in da se zbero pomočne čete ruske, črnogorske in turške. Ali večina senatorjev je bila protivna tej nameri, da bi Vlahi in Turki (= Rusi) rešili samostojnost Dubrovnika. Onim je bilo več do mirne udobnosti, do književnega uživanja, nego do resnega dela. Narisana je v igri vsa praznota velikašev, visoko svojo glavo nosečih, kakor n. pr. podobe tete Orsatove, Ane Menze-Bobalićeve in raznih senatorjev. Orsat je zaljubljen v svojo rojakinjo Dješo Palmotico, a ona, premda ga ljubi, se noče venčati z njim, ker noče, da bi bila njena in Orsatova deca to, kar sta imela postati ona, namreč roba tuje vlasti. Francoska vojska prihaja v Dobrovnik sprejeta z veselimi vzklici in življenje se ni izpremenilo v mestu, nego je ostalo isto, čeprav je bila izpremenjena vlada. Orsat spozna, da je njegov trud zastonj.

Kdor hoče to dramo razumeti, mora natančneje poznati zgodovino dubrovniške, okupacije po Francozih in vse diplomatske finoče, kar se od navadnega, četudi sicer izobraženega človeka ne more zahtevati. Kdo ve, kdo so bili Fonton in Sinjavin itd.? Treba mu je poznati tudi lokalne razmere, ako hoče umeti različne fraze, n. pr. »Glasovi (čeljadi najegjene, nestalne, nemirne). U svojoj si kući! Mahnit je! Sad? — na dvadesetčetiri ? ! ne! — ne! —« Kdo more zahtevati, da bi kdo razumel, da je to isto, kar italijanski »alle venti quattro« (scilicet »ore«)?« In tako se vrsté taki lokalizmi in infinitum in otežujejo razumevanje spisa. Tudi obče neznanih besed mrgolj vse polno.

Slog je vzhičen, a drama sama bi se težko dala predstavljati. Kdo bi n. pr. mogel prikazati tele napotke v oklepajih v »Allons enfants«, str. 26.: »Gospodje (prihajajo). (Med njimi so stari, mladi, srednji, debeli, ukusni, ne-